

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

הלכות ריחוק מן העריות

ערוך מתוך שעה אבה"ע סי' ר"א סעיפים ו'–ז'
למרן הגר"י רצאבי שליט"א

אסור לאיש להשתמש באשה כלל, דהיינו שלא תשרתנו, גם כשהיא ילדה קטנה. ואפילו לא ביקש ממנה, אלא היא מעצמה רוצה לשרתו. והטעם שמא יבוא לידי הרהור עבירה, ועוד כדי שלא תהא רגילה להימצא בין אנשים. ודוקא מלאכות שאין עושה אותן אלא האשה לבעלה, מפני שהן דברים של חיבה, כגון הצעת המטה, ומזיגת הכוס, ורחיצת פניו ידיו ורגליו, וכמו שנפרט לקמן בהמשך הסעיף. וכן אמו ובתו אפילו נשואה, מותרות לעשות לו מלאכות אלו. אבל שאר אשה, ואפילו היא שפחתו, אסורה להציע לאיש בפניו מטה לשכב או לישן עליה, גם כשאין המטה מיוחדת לו (כגון שהוא אורח). ודוקא פריסת הסדין והשמיכה, וכן כר שתחת הראש. אבל להציע את המזרון שהוא טרחא, מותר. וכן אסורה למזוג לו יין, דהיינו לשפכו לתוך הכוס בפניו וגם להניחו לפניו על השלחן. אבל שאר משקין, וכן כל המאכלים, מותר. גם אסורה לרחוץ לו את פניו או ידיו או רגליו, ואפילו אינה נוגעת בבשרו אלא יוצקת מים עליהם. ורק מותר לה להביא כלי הרחיצה והמים ותניח לפניו והוא ירחץ לעצמו. כמרכן אסורה לספר שעריו, כיון שגם זו היא דרך חיבה. ואם הוא חולה, ואין שם מי שיוכל להציע לו את המטה וכדומה, אין בזה איסור מן הדין וכן בכל הנזכר לעיל, כגון ש"אחות" בבית החולים תעשה לו אותם:

המשך בעמוד האחרון

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

רק הדם לא תאכלו וגו' (דברים יב. טז)

כתב מהר"י גיופאן זצ"ל ב'מנחת יהודה' על פסוק זה בזה"ל: ראוי שנפרש בטעם איסורו, כי השם ברא כל הנבראים התחתונים לצורך האדם, כי הוא לבדו בהם מכיר את בוראו. ואף על פי כן לא התיר להם באכילה מתחלה רק הצומח, לא בעלי הנפש, כאשר בא בפרשת בראשית, שנאמר הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע וגו', וכאשר היה במבול שניצולו בזכותו של נח והקריב מהם קרבן והיה לרצון, אז התיר להם השחיטה, שנאמר כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה, כי חיותם בעבור האדם.

והנה התיר גופם, אשר הוא חי בעבור האדם, שיהיה להנאתו ולצרכו של אדם, ושתהיה הנפש שבהם לכפרה לאדם בקרבם לפניו יתברך, לא שיאכלוהו, כי אין ראוי לבעל הנפש שבהם לכפרה לאדם בקרבם לפניו יתברך, לא שיאכלוהו, כי אין ראוי לבעל נפש שיאכל נפש, כי הנפשות כולן לאל הנה, כנפש האדם וכנפש הבהמה לו הנה, ומקרה אחד להם, כמות זה כן מות זה, ורוח אחד לכל, ועל הדרך שיראוהו חוקרי היונים מן השכל הפועל הפועל התנוצץ זיו וזהר צח מאד ובהיר, וממנו יצא ניצוץ נפש הבהמה. והנה היא נפש גמורה בצד מן הפנים. ולכך יש בה דעת לברוח מן הנזק וללכת אחרי הנאות לה, והכר ברגילים ואהבה להם כאהבת הכלבים לבעליהן, והכר מופלא באנשי דעת בעליהן. וכן ליונים דעת והכר.

מן הידוע עוד, כי הנאכל ישוב בגוף האוכל והיו לבשר אחד. ואם יאכל אדם נפש כל בשר והוא יתחבר בדמו והיו לאחריים בלב, תהיה עובי וגסות בנפש האדם ותשוב קרוב לטבע נפש הבהמית אשר בנאכל, כי הדם לא יצטרך עיכול כשאר הנאכלים שישתנו בעיכולים. ויתלה בו נפש האדם בדם בהמה, והכתוב אומר מי יודע רוח בני האדם העולה היא (לבהמה) [למעלה] ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. ולכך אמר כי נפש כל בשר בדם היא, כי לכל בשר באדם ובבהמה נפש בדם, ואין ראוי לערב הנפש הנכרתת בנפש הקיימת. אבל תהיה לה כפרה על המזבח לרצון לפני ה'. וזה טעם על כן אמרתי לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו וגו'. (הרמב"ן פרשת אחרי מות). עכ"ל.

אחת מהשאלות הנשאלות ע"י ילדינו, היא למה אוכלים בשר? למה שוחטים את הבהמה? אנו מצערים אותה. למה דם אסור לאכול? ויותר מואת לא כל דם אסור ששרי דם אחר המליחה והחליטה הותר. וכשהיינו ילדים היו אומרים לנו על החום החזק שהיה על העצמות או בתוכן והדם שנתבשלן שזוהו שוקולד והוא בריא. ואף דם האדם שנאסר הוא רק דם הגלוי אך אם הוא בתוך הפה מותר לבולעו, ואף אנו אומרים לילד שנפצע בפיו או נפלה לו שן, אל תירוק את הדם כי הרוק עוצר את יציאת הדם, ולכן תבלע אותו. ונמצא שהילד כולו מבולבל מה אסור ומה מותר ולמה זה השתנה מזה.

ואגב אורחא. שומעים מפי חלק מבני עמינו, האומרים, שהתימנים תמיד מקילים ולא מחמירים. והאמת שאין זה נכון שיש הרבה דברים שהתימנים מחמירים ואילו שאר העדות מקילים, ואדרבה הפלא עליהם שהם מקילים בעניינים חמורים ומחמירים בעניינים קלים, וזאת אחת הדוגמאות הבולטות 'איסור דם' שאיסורו בכרת, ששאר העדות לא עושות חליטה כדעת גדול הפוסקים הרמב"ם ואף מרן הב"י כתב שטוב להחמיר כמותו, ואילו התימנים עושים חליטה. וכן באיסור חמץ במשהו שהוא בכרת שאנן מחמירין בחזור וניעור בין בלח בין ביבש כדעת הרמב"ם וסיעתו, משא"כ שאר העדות ועוד דברים רבים ואכמ"ל. ודברים ושאלות אלו, גורמים לדכדוך והרהורים לא טובים בלבבות הילדים ובפרט ההולכים והמתבגרים. והן אמת שאת התורה צריך לקיים ואף לחנך ילדינו 'חוקה חקקתי', אך זה יבוא בטוב ויתיישב בלבבות בנינו כאשר הם יראו את יופי וחי התורה בכל שאר המצוות הברורות והנהירות לנו ובפרט שכל כולן הוא לטובת האדם והצלחתו וכפי שיתבאר למעלה בעניין איסור דם. ויש אנשים שהם בעצמם לא יודעים את החילוקים והנימוקים בזה, וע"כ הם צריכים ללמוד זאת טרם שישבירו לילדיהם והכל מפורש בספר החינוך כשולחן ערוך. והזמן הראוי לזה הוא בשולחן שבת כאשר כולם סביב, יאזינו ברוב קשב, כי הן דברים המושכים את הלב, מפני שטבע האדם להסתקן ולהתנצח, וכשמעלים לו שאלות ותמיהות, מטה אוזן קשבת ואף מביע דעתו.

יורד משפע בריכה העליונה, האיש אשר עושה ומעשה אחרים למען הת"ת, לחזק בצאן קדשים מסורת אבותינו הנאמנה, רבי ראובן אגרהם הי"ד השוכן בארץ בצפונה. יזכה ה' יתגדל לראות כל צאצאיו הולכים בדרך ישראל סבא, גבריאות איתנה ונהורא מעליא, ויזכה להגיד ולחוסף חנה ונהנה ללא גבול וללא תכלה, אגרי"ר

מחידושי רבותינו

וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר וגו' (ברבים ית, יב)
אחר העיון ביגיעה ובתכלית ההבנה, הנה באתי להביא

פתרונות לפרשת 'עקב'
אחודה חידה! 'יראת שמים' למשה
היא קטנה ולישראל היא גדולה, וזהו שאמר
"מה ה' ... שואל מעמך" (ברכות לג).
הזוכה בהגרלה: ידידיה נהרי.
מי בתמונה: טרם נפתרה!

אזרח חיה!
שניהם עובדים באותו מקום
האחד מקיים מצוות ישוב הארץ
והשני עובר איסור תורה
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מהפעילות

בשבועות האחרונות ללימודים

המשך בעמוד הבא

תפארת בנים

מעט ממסיבות הסיום בסוף השנה על מסכות של משניות ופרקים בגמרא

סיימו את משניות מסכת מזיר ויצאו להתרענן ולסעוד באגם בראש העין

לעילוי נשמת
מרדכי בן שלמה חסיד
ובן עמי בן בנימין עוזיירי, תנצב"ה

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה דנין
בשכחע"י

מהליכות אבותינו

סגירת החנויות ובתי העסק

מוקדם בערב שבת

זריות וזהירות אבותינו לתורה ולמצוות היתה מפורסמת בחוצות, הן בקימה בהשכמת הבוקר והן בדברים רבים אחרים. אחת מהידועות היא התכונותם לשבת שהיו מזדריים לסגור חנויותיהם ועסקיהם קודם חצות היום בערב שבת, על אף שמצד הדין וההלכה אין איסור במלאכה אחר חצות. ואף הגוים שהכירו במעלת קדושת היהודי וערך שמירת יהדותו, אם היו רואים שחנותו פתוחה אחר חצות היום, היו אומרים לו, 'אמכבית, רוח איסביתו', שפירושו, 'יכופר, לך תשבותו'. וממילא נמצאים שמקבלים שבת ברוב נחת ושלווה, והיו מתפללים ערבית בעוד היום גדול וזוכים לקדש קידוש היום קודם שקיעת החמה כמבואר בגמרא ובפוסקים.

והלואי ונזכה לחקות מעשיהם בדברים אלו, אמן.

שהעסק צריך שיהיה לשם ה' לבד שלא להתרפאות ע"י, אלא שיעסק בתורה לשמה והרפואה ממילא באה לו מה'. ו"ש: והתנשמת, שלא תכוין לצורך רפואתך, כלומר: שבעת שתעסק בתורה תזוהר מהתנשמת, שלא תכוין לצורך תנשמת דיינו לצורך רפואה שתירפא ע"י. והקאת, שלא תקיא ד"ת לחוץ ח"ו, אלא שתכניס לתוך מעיך, ר"ל: שלא יהא לימודך מפה ולחוץ כמו קיאה, אלא בכונת הלב. ואת הרחמה, שכשאתה לומד ואתה יגע או שנחלשו חושך וכוחותיך, לא תחוש על עצמך ותרחם על גופך לבלתי יוכחש כ"כ, אלא תוסיף ללמוד יותר ויותר. ואת השלך, שלא תשליך ד"ת לארץ ח"ו. ר"ל: שלא תהא נאה דורש ואין נאה מקיים, שלא תהא בעל תלמוד בלי מעשה. והחסידה, הנה החסד לשון חרפה, א"כ חסידה פירושו חרפה. והענין הוא: כי נודע מחז"ל, אפי' אם אומר על דקדוק אחד אין זה מן התורה, ה"ז בכלל כי דבר ה' בזה, נמצא כי חסידה ל' חרפה וביוני. ור"ל: שתזוהר מהחסידה שלא תחרף או תבזה ח"ו אפילו דקדוק אחד מד"ת, אלא האמן בכל. עוד החסידה הוא ע"ד מחז"ל: גדולה עבירה לשמה, כגון: כעס על עוברי רצונו, או ליצנותא דע"ז וכיוצא. וליה אמר: והחסידה שלפעמים לא תאכלו החסידות, כלומר: שלא תתנהגו בחסידות כשיש עוברי רצונו ית' ח"ו. והאנפה, שתזוהרו מהכעס, והיינו: והאנפה מלשון אגף שפי' חרץ אף והיינו כעס. והדוכיפת, קרי ביה: והדוך יפת. ופי' דוך מקום, כמו: דוך פלך. ויפת, ר"ל: יפה. והיינו: מקום יפה, מורה דרך לבעל תורה שלא יקפיד על מקומו שיהיה יפה מצוייר ומכוויר, ושלא ישב על מטות שן וכרים וכסתות בעת ת"ת, כי כך היא דרכה של תורה וכו' ועל הארץ תישן. ו"ש: והדוכיפת, שלא יקפיד על הדוך שלו, כלומר: על מקומו שיהיה יפה. והעטלף, קרי ביה: עוטה לפה, שלא יהא עיטופו משולשל למטה עד שמכסה פניו ומגיע עד לפה, דהוי דרך גאות ויהרא, ואין זה מן הראוי לבעל תורה, רק מכסי רישיה בסודרא בגין דתהוי ליה הדרה, ויהא לו כבוד ומורא, בעיני כל בני בשרא, אתתא וגוברא רבא וזעירא. בתר כן אתינא לפרושי קרא, באומר: וכל שרץ העוף טמא הוא לכם וגו'. והענין: כי נודע מאז"ל: ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם הרב דומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו. ולשון זה יבואר ע"פ אמז"ל: מי שאין תוכו כבודו אל יכנס לביהמ"ד, ור"ל: מי שאין תוכו כבודו, שאין לו לב אחד, שאינו מדבר אלא אחד בפה ואחד בלב, אל יבקשו תורה מפיהו כיון שאינו דומה למלאך ה' צבאות, שאין לו לב אחד כמלאך. אבל אם הרב דומה למלאך ה' צבאות שתוכו כבודו וכו' לב אחד כמלאך, ולבו נשבר בקרבו, או יכנס לביהמ"ד כדי שיבקשו תורה מפיהו משא"כ אם אינו דומה למלאך ה' צבאות, שאין תוכו כבודו וכמלאך שתוכו כבודו שאין לו אלא לב א' דלא יכנס לביהמ"ד, דלמה יכנס כיון שלא יבקשו תורה מפיהו, שאין התלמידים באים ללמוד תורה מפיו. נמצא שהת"ח צריך שיהיה תוכו כבודו שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב, ויהא פיו ולבו שוין, שלא יראה עצמו כשפל ועניו לעיני רואיו, והגאון טבועה בלבו, שבלבו מגביה עצמו על הכל, שא"כ לא ילמדו תורה מפיו. ו"ש: וכל שרץ העוף וגו', ר"ל: כל ת"ח שמראה עצמו כשרץ על הארץ שרוחש למטה מהכל שמראה עצמו שהוא שפל תחת הכל, אבל בלבו הוא בבחי' העוף שבלבבו אומר שהוא גבוה מהכל כעוף הפרח באויר למעלה מכל הנבראים, הנה כל ת"ח שהוא הולך עדין, טמא הוא לכם לא יאכלו, שלא תלמדו תורה מפיו כיון שאין פיו ולבו שוין ואין תוכו כבודו, ולכן לא יאכלו—לא תלמדו מתורתו. וכי תימא במה נדע אם הוא גבה לב מבפנים כיון שנראה לנו שהוא עניו, והלא כתיב: וה' יראה ללבב. הנה דבר הזה אינו חדש כבר היה לעולמים, והוא שתדעו מגבהות לבו מתוך מעשיו. וכן אז"ל מתוך מעשיו של אדם ניכר מה הוא. ועוד כמ"ש, שתולדות הגאון הם: הכעס והקפדנות והמחלוקת. שאם הוא בעל כעס ומקפיד על כבודו ועושה מחלוקת עם הכל, הרי זה גבה לב ובעל גאווה, אף שנראה שפל ועניו מבחוץ אפי"ה הרחק מעליו דרכיך, ואל תכנס באהלו, שכיון שעושה היפך העניו שאינו עושה מחלוקת, ואינו מקפיד על כבודו, שאם יבזוהו ב"א לא יקפיד עליהם ואינו משיב למחרפיו, ולא יכעוס עליהם אם עברו על רצונו. וכולהו ילפינן ממשא רבינו ע"ה, א"כ כיון שעושה היפך זה, זהו הנק' גבה לב, ובעל גאווה, כי אין נאווה לבעל תורה אלא מדת הענוה, והכבוד והחרפה אצלו שוה, ובוז ינצל מצמאה רוחו, וירחיק ממנו כל עצבות ודוה, וקינה והווה, ויזכה לששון וחדוה, ונהורא וזיוה, ושלוש ושלווה, אמן כן יהא רעוא.

בדרכיהם אתהלך...

התלאות בשליחות לאימאם (ח"א)

אמנם באותה הלילה, שהיו בעיר עמראן, כל הנמצאים במסיבה עמדו במבוכה גדולה, איך ומה לעשות בענין נסיעת הרב בדרך מטעם הסכנה. והיו נושאים ונותנים לפי ידיעתם, ואומרים שרק יכולים לנסוע מהלך יום אחד בבטחה, ואחרי כן צריך מורה דרך עם גוים מזוינים לשמור עליהם, עד שיגיעו לעיר אלקפלה שבה גר האימאם. ולכן באותה שעה קראו להאדון חיים דנוך, שזכה אחרי כן לעלות ארץ הקודש ובנה לו בית בנחלת אחים בירושלים, והיה מתעסק במכירת בשר לפי בקיאותו בעניני ניקור. וגם כן קראו לפי ידיעתם לגוי אחד נאמן עם כלי זיינו, וציווים ללכת עמם ולשוב יחד אליהם. אבל הרב יהיה אחראי בסיפוקם ובמשכורתם השלימה, ויהי כן.

ביום השני נסעו יחד מעיר עמראן, בסך הכל חמשה אנשים. הלכו בדרך קרוב לשתי שעות. אחרי כן נפגשו בקצה ההר, ועלו בהר עד שהגיעו לראשו. וכאשר הסתכלו ימין ושמאל, ראו והנה על פני ההר שהוא שטח גדול מאד, מלא כמו מצבות קברים, אחד על יד השני רצופים, שיעור משלש אמות עד שתי אמות פחות או יותר. והדרך שעוברים בה, נראית בין צורת המצבות ברוחב פחות מאמה, באבנים שצורתן חלקות ומבריקות לרוב הזמן שדורכים עליהם עוברים ושבים, יתברך בורא עולם במעשיו הגדולים והנוראים. כשעברו על פני כל ההר בהליכה טיפוסית, פירוש קפיצה, והנה לפנייהם שטח אדמה שמנה, ורק זורעים בה חטה לבד, אשר כמוה לא ראה הרב כל ימיו בשום מקום.

אחרי כן נפגשו בהר שאבנו כאלו נעשים במלבן באורך שלשים אמה, עשר וחמש עשרה פחות או יותר, ועבין שעור אמה, אמה וחצי. וההר צורתו כאילו עשוי כמו בנית לבנים, ישתבח הבורא לעולם. וההר ההוא אינו מצמיח רק מין עשב בשמים הנקרא בערבי שדאב, וגבהו בערך קומה או שתי קומות האדם. וערך העשב ההוא לפי המקובל, שהוא רפואה למעיים בלבד.

ויהי לפנות ערב בעת נסיעתם, והנה הם רואים איש עולה בהר לפאת מזרח לדרכו. ויכירהו האדון חיים דנוך, לפי ידיעתו ביושבי הארץ ההיא. ויאמר להם: האיש הזה הנו מתושבי העיר הזו שאנחנו צריכים ללון בה. וישא את רגליו וירץ אל האיש ויאמר לו: מאין באת ולאן אתה הולך? המושך אי"ה בשבוע הבא בל"ג

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
 דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
 יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב דוד בן אברהם נגר זצ"ל
רב בעיר טוילה שבמרכז תימן לפני
כמאתיים שנה.

נתפסו בעזשת המצלמה בכין
הזמנים, אב ובנו (משפחת
שמחי) השכימו קום באשמורת
הבוקר להתפלל, ומיד לאחר
מכן ישבו ועסקו בתורה.
יש לציין שאין זו
להם הפעם הראשונה

פניני הלכה

המשך מהעמוד הראשון
מותר להושיט כל חפץ מידו לידה
שלאשה, אפילו אשתאיש, ובלבד
שלא יגע בבשרה. והוא הדין
שמותרים לאכול יחד מאותו כלי,
כגון מינימוזנות ופירות. כי דוקא
בזמן שומאתה שלאשתו אסרו
דברים אלו וכיוצא בהם, מפני שליבו
גם בה הואיל והוא רגיל אליה, לכן
עלול לבוא מזה לידי עבירה, מה
שאינן כן באשה זרה. וכן הוא המנהג.
והמחמיר תבוא עליו ברכה. ובאמו
ובתו ואחותו, אין צריך להחמיר:

להצלחת

ר' אברהם בן זכריה
מדויל הייז הוא וב"ב

הערות. הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

חלק מעשרות הזוכים הרבים בסוף השנה שעברה במבצע
משוניים תורה, אמירת משניות ופסוקים בעל פה

לזשיק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לזשיק
שלום בן יעקב ומירב
טליה בת מנשה